

El Canigó: una ascensió emblemàtica

Jesús Burgueño

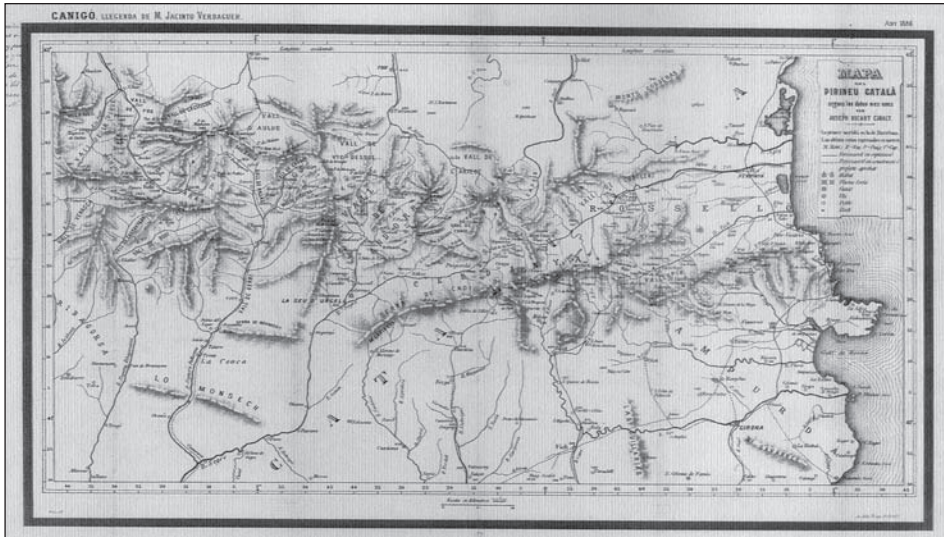
La SCG va voler cloure les activitats del curs del II Congrés Català de Geografia amb una ascensió al cim més emblemàtic del Pirineu català, el Canigó, el 28 de juny de 2008. El Congrés fou dedicat al *mapa com a llenguatge geogràfic*, i el Canigó (muntanya i poema) té també la seva anècdota cartogràfica: el *Mapa del Pirineu català* de Josep Ricart i Giralt que acompanyava la primera edició de l'obra de mossèn Cinto (1886) rebé una crítica tan contundent de Ramon Arabia i Solanas des de les planes del *Butlletí de l'Associació d'Excursions Catalana* (núm. 91-92, p. 94) que fou suprimit de les següents edicions ("Aquell Pirineu català, trossejat, desconjuntat y raquíitich, que'ns ha mal dibuixat lo Sr. Ricart y Giralt, no es més que una caricatura de la cordillera gegantina").

*Lo Canigó és una magnòlia immensa
que en un rebrot del Pirineu se bada;*

La considerable alçada del massís del Canigó (la Pica, 2.784 m) assegura la presència de neu la major part de l'any (la magnòlia verdagueriana); aquest fet, unit a la seva relativa proximitat al mar havia dut a considerar-lo antigament com el cim més alt de la serralada pirinenca. Vist des de la fossa tectònica del Rosselló, cap obstacle orogràfic fa ombra a la seva imposant presència. De l'Empordà estant, les modestes alçades del prim tram oriental de la serralada tampoc no poden competir amb el magnífic rerefons ofert per la carena meridional del massís, la del Puig dels Tresvents (topònim difós erròniament per Verdaguer com a Tretzevents).

*per abelles té fades que la volten,
per papallones los cisnes i les àliques.*

Foto 1



Mapa del Pirineu català segons los datos més nous per Joseph Ricart Giral, encartat dins el llibre *Canigó: llegenda pirenaica del temps de la Reconquista*, de J. Verdaguer (1886). Reproduït a M. C. Montaner – A. Casassas (2005): *Imago Cataloniae*, ICC, Barcelona, p. 212.

Foto 2



Part de l'expedició al cim de Jofre, amb els cims del Carlit al fons. D'esquerra a dreta: M. Rosa Viñolas, Anna Mompart, Jordi Ferrer (d'esquena), Marc Ferrer, Mercè Noguera, Montserrat Cuxart, Jesús Burgueño, Francesc Nadal, Rosa Anna Felip (poc visible), Pere Andreu (d'esquena) i Rafael Giménez. (Foto E. Bertran)

Deia Cèsar A. Torras (1902) que, “tal com el Montserrat és la montanya que encarna’ls sentiments religiosos de Catalunya, el Canigó és el niu més poderós de ses tradicions fantàstiques y llegendaries”. Cal recordar que, per aquelles dates, la singularitat i simbolisme d’aquesta muntanya ja s’havia vist considerablement reforçada amb el cèlebre poema de Jacint Verdaguer. Segons Josep Iglésies, el poeta i soci de l’Associació Catalanista d’Excursions Científiques adquirí “un coneixement del Pirineu català superior al que poguessin tenir tots els excursionistes barcelonins plegats”.

*Formen son càlzer escarides serres
que plateja l’hivern i l’estiu daura,*

L’ascensió de la SCG al Canigó va partir de Prada de Conflent, on el lloguer d’uns 4x4 ens estalviaren els 23 km de la pista que, per Villerac i els boscos de la feréstega vall de Llec, condueix al refugi dels Cortalets (2.150 m). La velocitat de la llarga pujada no ens impedí observar la gradació altitudinal de la vegetació (alzinars, rouredes, avellanoses, fagedes, avetoses...). Poc més enllà de Cortalets el bosc de pi negre cedeix la primacia al matollar de bàlec (*Genista purgans*) i neret (*Rhododendron ferrugineum*), ambdues espècies silicícules. En la retardada primavera d’enguany, l’esclatant groc del baleguer encara no estava prou acompanyat del magenta del neret; quan tots dos colors coincideixen –ens va fer veure el taxista de Fillols– la muntanya esdevé senyera.

*grandiós veire on beu olors l’estrella,
los aires relentor, los núvols aigua.*

Una primera parada al pic de Jofre (2.362 m) ens permeté gaudir d’una magnífica vista aèria damunt el Conflent (Vernet, Prada, Vinçà...), el Rosselló (amb els seus tres estanys litorals), i els emboscats Aspres. Davant nostre envers el nord: els cims nevats del Carlit, l’aclaparador massís de Madres i la serra de les Corberes amb el desafiant Puèg de Bugarac. I és que enlloc dels Pirineus s’esdevé, com al Canigó, un veïnatge tan sobtat entre una alçada pròxima als 2.800 m i una fossa tectònica tan immediata i deprimida: Prada (350 m) és només a 11 km de la Pica, de tal manera que entre ambdós punts s’estableix un pendent mig del 22%.

*Les bosquíries de pins són sos barbissos,
los Estanyols ses gotes de rosada,*

Més amunt del pic de Jofre el fred i el vent barren el pas al matollar, i s’entra al domini de la roca nua (majoritàriament micaesquistos d’argentat reflex), violentament trencada per efecte del gel. Sobta la presència d’estanys glacials i geleres rocalloses a menys de 50 km del mar. El recorregut sencer es fa, amb pauses i sense presses, en dues hores i mitja, i presenta una pujada

Foto 3



El grup de la SCG al cim del Canigó. A l'esquerra, Pere Andreu i Assumpció Plana; a la dreta, Víctor Altés, Enric Bertran i Rafael Giménez; al centre-esquerra de la creu, de dalt a baix, M. Rosa Viñolas, Mercè Noguera, Anna Mompert, Marc Ferrer i Miquel Burgueño; al centre-dreta de la creu, igualment, Jordi Ferrer, Jesús Burgueño, Francesc Nadal, Rosa Anna Felip i Montserrat Cuxart. (Foto M. Cuxart)

gradual sense complicacions remarcables, però salvant un desnivell total de 630 m. En el tram final, passada la Portella, les nombroses ziga-zagues del camí permeten graduar l'esforç i salvar el colossal i caòtic pedregar que condueix al petit cim. L'arribada al cim de la Pica permet descobrir, tot de sobte, la perspectiva alpina dels cims meridionals del massís (Roc Negre, Tres Vents, Set Homes...), les altes valls de Pi i els cims fronterers del sector de Bastiments, així com els llunyans Montseny i Montserrat; envers el nord, més enllà de les Corberes, s'albira el perfil allargat de la Muntanya Negra i fins i tot el cap d'Agde.

*i és son pistil aqueix palau aurífic,
somni d'aloja que del cel davalla.
(Cant II. Flordeneu)*

Fet el descens i després de dinar als Cortalets, alguns dels nostres excursionistes encara es veieren amb cor d'unir-se a un grup aplegat davant el refugi

Foto 4

Vista des del paratge dels Estanyols del cim del Canigó, amb la Pica (a la dreta de l'enclotat circ glacial) i la carena i paret de Barbet, a l'esquerra. Aquesta vall glacial que davalla del Canigó està perfectament orientada al nord i és la capçalera de la ribera de Lliterà (Taurinyà). (Foto J. Burgueño)

per tal de cantar corrandes catalanes i ballar sardanes. La tornada a Prada amb els 4x4 seguí en aquest cas una estreta i vertiginosa pista que, pel bosc de Balaig i a través d'un seguit de tancats revolts, baixa fins a Taurinyà i Sant Miquel de Cuixà.